

LBRIS

We know
books

J.R.R. Tolkien

FRĂȚIA INELULUI

Prima parte a trilogiei
STĂPÂNUL INELELOR

Ediție revizuită și adăugită

VIII Rămas-bun, Lórien	568
IX Râul cel Mare	589
X Frăția se destramă	613

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i>	7
Prolog	15

CARTEA ÎNTÂI

I O petrecere mult așteptată.....	41
II Umbra trecutului	73
III Al treilea nu-i de prisos	109
IV O scurtătură spre ciuperci.....	140
V O conspirație demascată	159
VI Pădurea Bătrână.....	176
VII În casa lui Tom Bombadil.....	197
VIII Ceață pe Gruirile-gorgane	216
IX La <i>Poneiul în două picioare</i>	238
X Pas Mare	259
XI Un pumnal în beznă.....	278
XII Fuga spre Vad	309

CARTEA A DOUA

I Multe întâlniri.....	339
II Sfat la Elrond acasă.....	369
III Inelul merge spre miazăzi.....	421
IV O călătorie în beznă.....	457
V Podul Khazad-dûm	495
VI Lothlórien	513
VII Oglinda lui Galadriel.....	545

mulți se arătau dispuși să-i ierte ciudățeniile și norocul. Continua să se viziteze cu rudele (bineînțele, cu excepția familiei Sackville-Baggins) și avea mulți admiratori devotați printre hobbiții din familii sărace și neimportante. Dar nici un prieten apropiat, până când unii dintre verii lui mai tineri au început să crească mai mari.

Cel mai în vârstă dintre aceștia și favoritul lui Bilbo era tânărul Frodo Baggins. Când Bilbo a împlinit nouăzeci și nouă de ani, l-a adoptat pe Frodo ca moștenitor al său și l-a adus să locuiască la Fundătura; și speranțele familiei Sackville-Baggins s-au năruit în cele din urmă. Din întâmplare, Bilbo și Frodo aveau aceeași zi de naștere, 22 septembrie.

– Mai bine ai veni să locuiești aici, Frodo, băiete, i-a spus Bilbo într-o bună zi, și atunci o să ne putem sărbători frumos zilele de naștere împreună.

La acea dată, Frodo era încă *douăzecist*, cum numeau hobbiții acea vârstă iresponsabilă trecută de douăzeci de ani, între copilărie și apropiata vârstă de treizeci și trei de ani.

Și au mai trecut doisprezece ani. În fiecare an, cei doi Baggins dăduseră petreceri comune foarte însuflețite la Fundătura; dar acum toată lumea înțeleșese că se pune la cale ceva foarte special pentru acea toamnă. Bilbo urma să îplinească *unsprezece zeci și unu*, adică 111, o cifră destul de ciudată și o vârstă foarte respectabilă pentru un hobbit (bătrânul Took însuși nu ajunsese decât până la 130); iar Frodo împlinea *treizeci și trei*, 33, o cifră importantă: vârsta „maturizării“ sale.

Gurile nu mai tăceau o clipă în Hobbiton și Lângă Ape, și vestea evenimentului ce se apropia se răspândise în întregul Comitat. Trecutul și personalitatea domnului Bilbo Baggins deveniseră încă o dată subiectul principal al conversațiilor; și bătrânii s-au pomenit deodată că erau rugați să-și depene amintirile.

Nici un altul nu avea un public mai atent ca bătrânul Ham Gamgee, cunoscut îndeobște ca Unchiașul. Locul unde-și depăna el amintirile se numea *La iedera*, un han mic pe drumul spre localitatea Lângă Ape; și povestea cât de cât în cunoștință de cauză, căci fusese grădinar la Fundătura timp de patruzeci de ani și înainte de asta îl ajutase pe bătrânul Holman la aceeași treabă. Acum că el însuși începuse să îmbătrânească și încheieturile să-i înțepenească, îndeletnicirea aceasta era îndeplinită mai mult de fiul său mai mic, Sam Gamgee. Atât tatăl, cât și fiul aveau relații foarte prietenești cu Bilbo și Frodo. Locuiau chiar pe Măgură, la Pușcă-n-traistă numărul 3, imediat sub Fundătura.

– Un *gentlehobbit*¹ tare de treabă și cu darul vorbirii e domnu' Bilbo, întotdeauna am zis asta, declară Unchiașul.

Și adevăr grăia: căci Bilbo se purta cu multă politețe față de el, „Meștere Îndemânatic“², așa i se adresa, și mereu îi cerea sfatul despre cum trebuia îngrijită ba una, ba alta dintre legume – în materie de rădăcinoase, mai ales cartofi, Unchiașului îi mersese vestea ca fiind cel mai priceput dintre toți din împrejurimi (știa mai multe chiar decât Bilbo însuși).

– Dar cum e Frodo așa care stă cu el? îl întrebă Bătrânul Noakes din Lângă Ape. După nume o fi el Baggins, dar zice-se că-i un Brandybuck mai mult de jumătate. Nici în ruptul capului nu pot pricepe de ce să se ducă un Baggins din Hobbiton să-și caute nevastă taman în Țara Iedului, unde lumea e atât de ciudată.

– Nu-i de mirare că-i ciudată, își dădu cu părerea Tăticu' Două Picioare (vecinul Unchiașului), dacă locuiesc pe malul care nu trebuie al Râului Viniac, și chiar sub poala Pădurii Bătrâne. Țăla-i un loc rău și întunecos, dacă-i ceva adevăr în ce se spune.

– Așa e, Tăticu'! îi dădu dreptate Unchiașul. Nu numai că aceia din neamul Brandybuck din Țara Iedului trăiesc în

¹ Cuvânt compus din *gentle (man)* și *hobbit*. (n.tr.)

² În original *Hamfast*, format prin antonimie cu *ham-fisted* – „stângaci“. (n.tr.)

Pădurea Bătrână; dar sunt și un soi ciudat, așa se pare. Da', oricum ar fi, domnu' Frodo e un hobbit tânăr, cum nu se poate mai de treabă. Tare mai seamănă cu domnu' Bilbo, și nu numai la chip. La urma urmei, tatăl lui a fost un Baggins. Un hobbit cumsecade și preacinstit, așa a fost domnu' Drogo Baggins; nu s-a prea vorbit despre el până când a murit înecat.

– Înecat? întrebare mai multe voci în același timp.

Auziseră ei zvonuri și mai urâte decât acesta, de bună seamă; dar hobbiților le plac tare mult istoriile de familie, astfel că erau dispuși s-o mai audă încă o dată.

– Păi, așa zice lumea, continuă Unchiașul. Vedeți, domniile voastre: domnu' Drogo, prin urmare, s-a însurat cu săraca domnișoară Primula Brandybuck. Ea era verișoara primară a domnului Bilbo al nostru, după mamă (mama ei fiind cea mai mică dintre fetele Bătrânului Took); iar domnu' Drogo era vărul lui de-al doilea. Astfel, domnu' Frodo este văr primar și de-al doilea cu domnia sa, o dată din partea mamei și-o dată din partea tatălui, cum s-ar zice, dacă mă-nțelegeți. Iar domnu' Drogo stătea la Conacul Coniac cu socrul său, bătrânul Jupân Gorbodoc, așa cum făcuse adesea după însurătoarea (avea o mare slăbiciune pentru mâncare, iar bătrânul Gorbodoc întindea mese îmbelșugate); și ieșea cu barca pe Râul Viniac; și într-o bună zi el și nevasta lui s-au înecat, iar bietu' domnu' Frodo era doar un copil pe vremea aia.

– Am auzit c-au ieșit pe râu după cină, la lumina lunii, zise Bătrânul Noakes, și barca s-a scufundat din pricină că Drogo era prea greu.

– Iar eu am auzit că ea l-a împins în apă și el a tras-o după sine, spuse Roșcovanul, un morar din Hobbiton.

– N-ar trebui s-ascuți la tot ce se zice, Roșcovane, îl sfătuia Unchiașul, care nu-l prea avea la suflet pe morar. Pricini nu sunt să mergi cu vorba despre care-a-mpins și care-a tras. Bărcile sunt destul de parșive și când stai liniștit, ca să mai fie nevoie să căutăm alte lămuriri. Oricum, domnu' Frodo, că de el era vorba, a rămas orfan și abandonat, s-ar putea

zice, printre toți ciudații ăia din Țara Iedului, dar și până atunci crescuse la Conacul Coniac. Un loc deocheat, locul ăla, zău așa! De când se știe, Jupân Gorbodoc să tot fi avut vreo câteva sute de legături, nici mai mult, nici mai puțin, în casa aia. Domnu' Bilbo nici c-a făcut faptă mai bună la viața lui atunci când l-a adus pe băiat să trăiască printre suflete cumsecade.

– Da' socotesc eu c-a fost o lovitură tare urâtă pentru ăia din neamul Sackville-Baggins. Chiteau ei c-or să pună mâna pe Fundătura, atunci când Bilbo a pornit-o în lume și dus a fost, de l-au crezut mort. Și numa' ce se-ntoarce și le zice să-și ia tălpășița; și de-atunci tot trăiește și n-arată nici c-o zi mai bătrân, fie binecuvântat! Și pe nepusă masă scoate de unde-de neunde un moștenitor, și cu hârtii în regulă. Neamul Sackville-Baggins n-o să mai calce pragul Fundăturii în veci sau măcar așa tagem nădejde.

– Am auzit c-ar fi niște bănișori frumoși pitiți acolo înăuntru, se băgă în vorbă un străin, un oaspete venit cu treburi tocmai din Michel Delving, din Meleagul de la Răsărit. Tot vârful măgurii domniilor voastre e brăzdat de tuneluri doldora de cufere pline cu aur și argint, și giuvaiericale, așa am auzit.

– Atunci ai auzit mai multe decât am eu de unde ști, răspunse Unchiașul. Nu am cunoștință de giuvaiericale. Domnu' Bilbo e darnic cu banii și s-ar zice că nu duce lipsă de ei; de lucrătură de tuneluri însă nu am cunoștință. L-am văzut pe domnu' Bilbo când s-a-ntors, să tot fie șaizeci de ani de-atunci, când încă eram un flăcăiandru. Abia intrasem ca uce-nic la bătrânul Holman (era văr cu taică-meu), da' el m-a luat la Fundătura să-l ajut să-i ținem deoparte pe cei care dădeau să umble și să calce peste tot prin grădină când se făcea vânzarea. Și numa' ce ne pomenim cu domnu' Bilbo că urcă Măgura călare pe-un ponei, cu nu știu câți ditamai sacii doldora și două cufere. Nu mă-ndoiesc că erau doldora de comorile ce le strânsese pe meleaguri străine, pe unde se

zice că-s munți de aur; dar nu atât cât să umple tuneluri întregi. Fiu-meu Sam va fi știind însă mai multe despre asta. El e toată ziua-bună ziua la Fundătura. Și e nebun după povești din vremuri de demult, și stă și-ascultă tot ce-i povestește domnu' Bilbo. Domnu' Bilbo l-a-nvățat să scrie și să citească pe limba lui – fără vreun gând rău, să știți asta, și nădăjduiesc nici să nu iasă vreun pocinog din atât. *Elfi și Dragoni!* îi zic eu. *Varza și cartofii sunt mai buni pentru alde mine și tine. Nu te-ncurca în treburile ălora mai presus de tine, de nu vrei să te trezești cu pocinoage de n-ai să le poți duce*, zic. Și-o zic și altora, adăugă el, aruncând o privire străinului și morarului.

Dar cei de față nu se lăsară convinși de avertismentul Unchiașului. Legenda avuției lui Bilbo era de-acum bine înfiptă în mințile hobbiților celor tineri.

– Ehe, da' de-atunci și-a tot sporit avuția, nu se lăasă morarul, dând glas părerii celor mai mulți. E dus adesea de-acasă. Și uitați-vă numa' la străinii care-i calcă pragul: gnomi care se furișează noaptea și solomonarul ăla bătrân și rătăcitor, Gandalf, și câți alții. Orice-ai spune, Unchiașule, da' Fundătura e-un loc tare ciudat, și cei care locuiesc acolo sunt și mai ciudați.

– Și domnia ta n-ai decât să spui ce poștești despre lucruri pe care nu le știi mai bine decât te pricepi la vâslit, domnule Roșcovan, i-o-ntoarse Unchiașul, pornit mai abitir decât oricând împotriva morarului. Dacă asta-nseamnă ciudățenie, atunci nu ne-ar strica mai multă ciudățenie din asta prin părțile noastre. Sunt unii nu prea departe de-aici care n-ar oferi nici o halbă de bere unui prieten, chiar dacă ar trăi într-o vizuină cu totul și cu totul din aur. Da' la Fundătura toate lucrurile se fac așa după cum se cuvine. Sam al meu zice că *toată lumea* o să fie invitată la petrecere și-o să se împartă daruri, luați aminte, daruri la toată lumea – chiar luna asta, adică.

*

Acea lună era septembrie, și mai frumoasă nici că se putea. A doua sau a treia zi s-a zvonit (mai mult ca sigur că de la Sam atoateștiutorul pornise zvonul) că o să fie focuri de artificii – mai mult chiar, artificii cum nu mai fuseseră văzute în Comitat de mai bine de-un secol, chiar așa, de la moartea Bătrânului Took.

Vremea trecea și Ziua se apropia din ce în ce. Într-o seară, un car cu aspect neobișnuit, încărcat cu pachete cu aspect neobișnuit, își făcu apariția în Hobbiton și urcă opintit Măgura spre Fundătura. Surprinși, hobbiții își ițiră capetele prin ușile luminate cu lămpașe, ca să caște gura în urma lui. Carul era mânat de străini care cântau cântece ciudate: gnomi cu bărbi lungi și glugi mari. Câțiva dintre ei rămaseră peste noapte la Fundătura. La capătul celei de-a doua săptămâni a lui septembrie, o căruță străbătu satul Lângă Ape, venind în plină zi dinspre Podul Viniac. De data asta, pe capră se afla un singur căruțaș bătrân. Purta o pălărie albastră cu țugui înalt, o mantie cenușie, lungă până-n pământ, și o eșarfă argintie. Avea barbă lungă și sprâncene stufoase, care ieșeau pe sub borul pălăriei. Copilandrii hobbiți se luară alergând după căruță cât era Hobbitonul de lung și pe Măgură în sus. Căruța era încărcată cu artificii, așa cum bănuiseră și ei. Ajuns în fața ușii lui Bilbo, bătrânul începu să descarce: pachete mari de artificii de toate soiurile și formele, fiecare purtând ca inscripție un G roșu mare și o rună elfică, și o rună elfică, .

Acesta era însemnul lui Gandalf, negreșit, iar bătrânul era Gandalf Vrăjitorul, a cărui faimă în Comitat i se trăgea mai ales de la priceperea sa la focuri, fumuri și lumini. Îndeletnicirea lui era mult mai anevoioasă și mai periculoasă, dar locuitorii din Comitat n-aveau cunoștința de ea. Pentru ei, el nu reprezenta decât una dintre „atracțiile“ Petrecerii. De aici și agitația hobbiților celor mici.

– G pentru Grozav! strigau ei, făcându-l pe bătrân să zâmbească.

Îl cunoșteau din vedere, deși își făcea apariția în Hobbiton când și când, și niciodată pentru vreme îndelungată; însă nici prichindeii și nici unul dintre cei mai în vârstă dintre bătrâni nu văzuseră vreodată reprezentările lui cu focuri de artificii – acestea țineau de trecutul legendar.

Când bătrânul, ajutat de Bilbo și de câțiva gnomi, isprăvi cu descărcatul, Bilbo împărți câțiva gologani; dar nici o rachetă luminoasă sau vreo pocnitoare nu se întrezări, spre dezamăgirea spectatorilor.

– Haida, luați-o din loc! le spuse Gandalf. O să aveți pe săturate la timpul cuvenit.

După care dispăru înăuntru cu Bilbo, iar ușa se închise în urma lor. Zadarnic se uită hobbiții cei mici lung la ușa; pleacă într-un târziu, apăsați de gândul că ziua petrecerii nu va mai sosi nicicând.

În Fundătura, Bilbo și Gandalf ședeau la fereastra deschisă a unei camere mici, care dădea spre vest, în grădină. După-amiază târzie era luminoasă și pașnică. Florile străluceau roșii și galbene: gura-leului, floarea-soarelui și colțunași împânzind pereții de iarbă și ițindu-se la ferestrele rotunde.

– Ce viu colorată e grădina ta! spuse Gandalf.

– Da, încuviință Bilbo. Într-adevăr, mi-e foarte dragă, la fel și întreg bătrânul Comitat, dar cred că am nevoie de odihnă.

– Asta înseamnă că vrei să-ți duci la îndeplinire planul?

– Întocmai. M-am hotărât acum multe luni și nu m-am răzgândit.

– Prea bine. N-are rost să mai vorbim despre asta. Ține-te de planul tău – de tot planul, ia aminte – și sper să iasă bine, pentru tine și pentru noi toți.

– Așa nădăjduiesc și eu. Oricum, am de gând să mă distrez joi și să fac mica mea șotie.

– Mă întreb cine va râde, făcu Gandalf, clătînând din cap.

– Vom vedea, răspunse Bilbo.

*

A doua zi, și mai multe căruțe urcară Măgura, și după ele alte căruțe. Or fi fost unii care să mormăie că adică ar fi vorba de niscai „negot local“, dar chiar în săptămâna aceea de la Fundătura au început să curgă comenzile pentru tot felul de provizii, bunuri sau articole de lux ce puteau fi obținute în Hobbiton sau Lângă Ape, sau oriunde în împrejurimi. Locuitorii au început să se entuziasmeze și să taie zilele din calendar, pândindu-l nerăbdători pe poștaş, doar doar le-o aduce invitațiile.

Nu peste multă vreme invitațiile au început să vină cu grămada, încât oficiul poștal s-a blocat, iar acela din Lângă Ape s-a pomenit îngropat ca sub ninsoare, astfel că au fost chemați în ajutor poștașii voluntari. Șirul lor nu se mai isprăvea pe Măgură în sus, ducând sute de variante politicoase de: *Mulțumesc, am să vin cu siguranță.*

Pe poarta Fundăturii se putea citi următorul anunț: **INTRAREA OPRITĂ PENTRU TOȚI, ÎN AFARA CELOR CU TREABĂ LA PETRECERE.** Chiar și aceia care aveau sau pretindeau că aveau treburi legate de Petrecere erau arareori lăsați să intre. Bilbo era ocupat: scria invitații, bifa răspunsuri, împacheta cadouri și făcea anumite pregătiri numai de el știute. Din ziua în care a sosit Gandalf, nu s-a mai arătat la față.

Trezindu-se hobbiții într-o bună zi dimineața, descoperiră că pajiștea ce se întindea la sud de ușa lui Bilbo era acoperită cu frânghii și stâlpi pentru corturi și pavilioane. În malul ce ducea la drum fusese tăiată o intrare specială, cu trepte largi și o poartă mare, albă. Cele trei familii de hobbiți din Pușcă-n-traistă, care se mărginea cu pajiștea, se arătau foarte interesate de tot ce se petrecea acolo și toată lumea îi invidia. Bătrânul unchiaș Gamgee nici măcar nu se mai prefăcea că lucrea în grădină.

Corturile începeau să se înalțe. Unul dintre pavilioane era deosebit de mare, atât de mare, încât copacul care creștea pe

pașiște se găsea acum chiar în interiorul lui, înălțându-se mândru la unul din capete, în dreptul mesei principale. De crengi atârnavu lampioane. Și mai promițător decât atât (după mintea hobbiților), o bucătărie uriașă, în aer liber, fusese ridicată la colțul dinspre miazănoapte al pașiștii. O ceată întreagă de bucătari, de la toate hanurile și ospătăriile până hăt-departe, sosiseră ca să dea o mână de ajutor gnomilor și altor neamuri ciudate găzduite la Fundătura. Răbdarea tuturor era greu pusă la încercare.

Apoi, vremea s-a înnoțat. Asta a fost miercuri, în ajunul Petrecerii. Ceea ce a stârnit mare neliniște. Și, în sfârșit, au venit și zorile zilei de joi, 22 septembrie. Soarele a răsărit, norii au dispărut, steagurile au fost desfășurate și distracția a început.

Bilbo Baggins o numea *petrecere*, dar în realitate erau o sumedenie de distracții adunate într-una singură. Practic, toată lumea care locuia în împrejurimi fusese invitată. Foarte puțini fuseseră trecuți cu vederea din greșeală, dar nici asta n-a mai avut importanță atunci când respectivii au venit din proprie inițiativă. Fuseseră invitați mulți și din alte părți ale Comitatului; și erau chiar câțiva din afara hotarelor. Bilbo își întâmpina personal oaspeții (și pe cei veniți neinvitați) la poarta cea nou construită. Dădea cadouri tuturor fără excepție – asta însemnând și celor care se strecurau afară printr-o ieșire dosnică și intrau din nou pe la poarta din față. Hobbiții împart cadouri atunci când își sărbătoresc zilele de naștere. Nu din cele scumpe, de regulă, și nu cu atâta dărnicie ca acum; obiceiul însă nu era rău. De fapt, în Hobbiton și Lângă Ape aproape în fiecare zi era ziua cuiva, încât fiecare hobbit din acele părți avea șansa să primească măcar un cadou pe săptămână. Dar de săturat nu se săturau niciodată.

De data aceasta, cadourile erau neobișnuit de grozave. Copiii hobbiți erau atât de emoționați, încât o vreme au uitat până și să mănânce. Primiseră jucării din care nu mai văzuseră nicicând până atunci, toate minunate și unele, neîndoios,

vrăjite. Multe dintre ele fuseseră într-adevăr comandate cu un an în urmă și străbătuseră tot drumul de la Munte și din Ținutul de Jos până aici, și erau făcute de gnomi.

După ce fiecare oaspete a fost primit cu urări de bun venit, au urmat dansurile, muzica, jocurile și, bineînțeles, mâncarea și băutura. Trei mese oficiale fuseseră pregătite: prânzul, ceaiul și dineul (sau cina). Dar prânzul și ceaiul s-au deosebit îndeobște prin faptul că toți oaspeții au șezut cu toții la mese și au mâncat laolaltă. În rest, oaspeții se strângeau în grupuri mari ca să mănânce și să bea – fără întreruperi, de la ora unsprezece până la șase și jumătate, când au început focurile de artificii.

De focuri a avut grijă Gandalf: nu numai că au fost aduse de el, dar tot el a fost cel care le născocise și le meșterise; iar efectele speciale, artificiile combinate și rachetele luminoase, erau lansate tot de el. Pe lângă acestea, oaspeților li s-au împărțit petarde, pocnitori, scăpărători, torțe, lumânări gnomice, fântâni elfice, roți-de-foc din cele făcute de spiriduși, bubuitori. Toate erau minunate. Arta lui Gandalf era tot mai desăvârșită cu trecerea anilor.

Rachetele arătau ca niște stoluri scânteietoare care cântau cu glasuri dulci. Erau copaci verzi cu tulpini de fum negru: frunzele lor se deschideau precum o primăvară întreagă, desfășurându-se într-o clipită, iar ramurile lor strălucitoare picurau flori incandescente peste hobbiții uluiți, dispărând cu o aromă dulce chiar înainte să le atingă chipurile înălțate. Erau fântâni de fluturi, care zburau scânteind în copaci; coloane de focuri colorate, ce se înălțau și se transformau în vulturi, corăbii plutitoare sau o adevărată falangă de lebede zburătoare; o furtună roșie de tunete și fulgere cu un torent galben de ploaie; o pădure de sulite argintii ce țâșneau brusc spre cer cu un chiot ca de armată înclăștată în luptă, ca să se prăvălească apoi în apă cu un sâsâit ca de la o sută de șerpi clocoțiți. Și la urmă de tot, încă o surpriză, în onoarea lui Bilbo, care îi năuci pe hobbiți nemăsurat de mult, ceea ce și

urmărise Gandalf. Luminile se stinseră. Un fum mare se înalță. Luă forma unui munte zărit în depărtare și începu să se înroșească spre soare-răsare. Prinse să scuipe limbi de foc verzi și purpurii, din el își luă zborul un dragon roșu-auriu – nu de mărime naturală, dar semănând cu un dragon adevărat: dintre fălcile lui țâșneau focuri, ochii lui scăpărau în jos; se auzi un răget, iar dragonul se roti de trei ori peste capetele multimii. Toți se aplecară ferindu-se, unii chiar căzură cu fețele la pământ. Dragonul trecu ca un fulger, făcu o tumbă și se dezintegrează deasupra satului Lângă Ape cu o explozie asurzitoare.

– Acesta e semnalul pentru cină! răsună vocea lui Bilbo.

Suferința și spaima se risipiră ca prin minune și hobbiții prosternați săriră în picioare. Fiecare primi o cină minunată; fiecare, adică fără cei invitați la un dineu special în familie. Acesta fusese pregătit în pavilionul cel mare cu copacul. Invitațiile fuseseră limitate la douăsprezece duzini (un număr căruia hobbiții îi mai spuneau și un Gros, deși cuvântul nu era considerat ca fiind cel mai nimerit când era vorba de persoane); iar oaspeții fuseseră aleși din toate familiile înrudite cu Bilbo și Frodo, alături de care se mai numărau și câțiva prieteni deosebiți, neînrușiți (cum era Gandalf). Mulți hobbiți tineri participau și ei, cu îngăduința părintească, pentru că hobbiții se arătau îngăduitori cu copiii când era vorba de stat până târziu, mai ales dacă puteau să le ofere o masă fără cheltuială. Căci, pentru a-și crește odraslele, hobbiții aveau nevoie de multă mâncare.

Erau mulți din familiile Baggins și Boffins, și din familiile Took și Brandybuck; din neamul Grubb veniseră tot felul (rude de-ale bunicii lui Bilbo Baggins), și din ramura Chubb (înrudită cu bunicul Took); câțiva Burrows și Bulger, și Bracegirdle, și Brockhouse, și Goodbody, și Hornblower și Proudfoot, aleși pe sprânceană. Unii dintre aceștia erau înrușiți de departe cu Bilbo, iar câțiva aproape că nu fuseseră niciodată în Hobbiton, căci trăiau în colțuri îndepărtate

ale Comitatului. Nu fuseseră uitați nici cei din familia Sackville-Baggins. Erau acolo și Otho, și soția lui, Lobelia. Nu-l aveau la inimă pe Bilbo, iar pe Frodo îl detestau, dar invitația arătase atât de magnific, scrisă în cerneală de aur, încât le-a fost cu neputință să o refuze. Pe lângă asta, vărul Bilbo era renumit pentru talentele lui culinare, astfel că mesele lui se bucurau de o reputație binemeritată.

Toți cei o sută patruzeci și patru de oaspeți se așteptau la un ospăț plăcut; deși se cam temeau de discursul ce urma să-l țină gazda lor după dineu (un punct inevitabil în program). Era știut că avea să-și împăneze cuvântarea cu frânturi din ceea ce numea el poezie; și uneori, după un pahar sau două, începea să pomenească de aventurile absurde ale călătoriei lui misterioase. Oaspeții n-au fost dezamăgiți: ospățul a fost foarte plăcut, de fapt o seară captivantă de-a dreptul: bogată, abundentă, variată și prelungită.

După ospăț sau cam pe-atunci veni rândul Discursului. Majoritatea comensalilor erau acum totuși într-o dispoziție îngăduitoare, în acea stare minunată pe care ei o numeau „umplerea colțurilor“. Își sorbeau băuturile favorite, ciuguleau din trufandalele favorite, dăduseră uitării toate temerile. Erau pregătiți să asculte orice, să se veselească la fiecare sfârșit de frază.

Dragii mei prieteni, începu Bilbo, ridicându-se în picioare.

– I-auzi! I-auzi! I-auzi! strigară ei, repetând exclamația în cor și părând să nu dorească să dea ascultare propriului lor îndemn.

Bilbo își părăsi locul, se apropie de un scaun de sub un copac luminat și se urcă pe el. Lumina lampioanelor cădea pe fața lui radioasă; nasturii de aur străluceau pe jiletca de mătase brodată. Toți îl vedeau stând cocoțat acolo și fluturând o mână în aer, pe cealaltă ținând-o în buzunarul pantalonilor.

Dragii mei Bagginsi și Boffini, reluă el; și *dragii mei Tookși, Brandybuckși, Grubbi și Chubbi, Burrowi și*

Hornbloweri și Bolgeri, Bracegirdleri, Goodbodyși, Brockhouserii și Proudfooteri.

– ProudFEET!¹ strigă un hobbit mai bătrân, din fundul pavilionului.

Numele lui, bineînțeles, era Proudfoot, și pe bună dreptate; căci labelle picioarelor lui erau mari, deosebit de păroase și amândouă se aflau pe masă.

Proudfooteri, repetă Bilbo. De asemenea, prea bunii mei Sackville-Bagginși, căroră vă urez bun venit în sfârșit la Fundătura. Astăzi este a o sută unsprezecea mea zi de naștere: azi împlinesc o sută unsprezece ani!

– Ura! Ura! La mulți ani! strigară oaspeții și bătură voioși în tăbliile meselor.

Bilbo se descurca minunat. Lor asemenea vorbe le plăceau: erau scurte și la obiect.

Sper că vă distrați cu toții la fel de bine ca și mine.

Urale asurzitoare. Strigăte de *Da* (și *Nu*). Vacarm de trompete și corni, de cimpoaie și flaute, și alte instrumente muzicale. După cum am mai spus, erau prezenți mulți hobbiți tineri. Se auzi o salvă de bubuituri atunci când sute de pocnitori muzicale cu surprize fuseră deschise. Majoritatea purtau însemnul ȚINUTUL DE JOS; ceea ce nu spunea mare lucru celor mai mulți dintre hobbiți, dar toți consimțiră că pocnitorile-surpriză erau minunate. Conțineau instrumente muzicale mici, însă cu o lucrătură desăvârșită și sunete încântătoare. Mai mult, într-un colț, câțiva tineri Took și Brandybuck, închipuindu-și că unchiul Bilbo își încheiase discursul (căci spusese răspicat tot ceea ce era de spus), improvizară pe loc o orchestră și începură să cânte o melodie veselă de dans. Jupânul Everard Took și domnișoara Melilot Brandybuck se urcară pe o masă și, ținând clopoței în mână,

¹ Cuvântul *Foot* are plural neregulat – *Feet*, spre deosebire de celelalte plurale regulate în limba engleză (terminate în *-s*, în textul original). *Proudfoot* s-ar traduce prin „Labă mândră“. (n.tr.)

se apucară să danseze Inelul-laț: un dans fermecător, dar cam aprig.

Bilbo însă nu isprăvise. Apucând un corn de la un tinerel aflat alături, suflă în el de trei ori cu putere. Vacarmul se curmă.

Nu vă voi ține mult, strigă Bilbo.

Adunarea izbucni în urale.

V-am chemat pe toți aici cu un anumit scop.

Ceva din felul în care rostise aceste cuvinte îi făcu să tresură. Tăcerea se făcu aproape totală și unul sau doi din familia Took își ciuliră urechile.

Mai bine zis, cu Trei Scopuri! Întâi și-întâi, să vă spun că țin la voi toți nemăsurat de mult și că o sută unsprezece ani sunt prea puțini pentru a trăi în mijlocul unor hobbiți atât de grozavi și de admirabili.

Strigăte năucitoare de încuviințare.

Pe jumătate din voi nu vă cunosc nici pe jumătate din cât aș vrea; și țin la jumătate din voi numai pe jumătate pe cât ați merita.

Neașteptate vorbe și cam greu de înghițit. Ici și colo aplauze răzlețe, dar cei mai mulți dintre ei încercau să se dumirească dacă să le ia sau nu ca pe un compliment.

În al doilea rând, pentru a-mi sărbători ziua de naștere.

Urale din nou.

Ar trebui să spun: ziua NOASTRĂ de naștere. Căci este, neîndoios, și ziua de naștere a moștenitorului și nepotului meu, Frodo. Astăzi împlinește vârsta majoratului și intră în posesia moștenirii.

Câteva aplauze de mântuială din partea celor mai în vârstă și câteva strigăte puternice de „Frodo! Frodo! Să trăiască bătrânul Frodo!“ din partea tinerilor. Cei din familia Sackville-Baggins se încruntară și se întrebă ce putea să însemne acel „intră în posesia moștenirii“.

Împreună facem o sută patruzeci și patru. V-am invitat tot pe atâția, pentru ca numărul vostru să se potrivească

acestei sume remarcabile: un Gros, dacă mi-e îngăduit să folosesc această expresie.

Fără urale. Ce caraghios! Mulți oaspeți – și în special cei din familia Sackville-Baggins – se simțeau jigniți, fiind convingși că fuseseră chemați doar ca să împlinească acel număr, ca un număr fix de produse într-un pachet.

– Un Gros. Chiar așa! Vulgară expresie.

De asemenea, dacă mi-e îngăduit să mă refer la istoria străveche, este aniversarea sosirii mele la Esgaroth, traversând Lacul cel Lung călare pe butoi; chiar dacă faptul că era ziua mea de naștere mi-a zburat atunci din memorie. Pe atunci, nu aveam decât cincizeci și unu de ani, și zilele de naștere nu păreau atât de importante. Cu toate acestea, banchetul a fost minunat, deși eram tare răcit la acea dată, îmi aduc aminte, și n-am putut să spun decât atât: „mu'tu'me'c foa'te mu't". Acum pot să repet același lucru mult mai corect: Mulțumesc foarte mult că ați venit la mica mea petrecere.

Tăcere îndărătnică. Se temeau că acum o să urmeze neapărat un cântecel sau vreo poezioară, și începeau să dea semne de plictiseală. De ce nu se putea opri din vorbit, să-i lase să bea în sănătatea lui? Dar Bilbo nici nu recită, nici nu cântă. Câteva clipe rămase tăcut.

În al treilea rând și cel din urmă, spuse el mai departe, doresc să fac un ANUNȚ.

Rosti acest din urmă cuvânt atât de tare și de neașteptat, încât toți cei care mai erau în stare să se ridice în picioare o făcură.

Cu părere de rău, vă anunț că – deși, așa cum v-am spus, o sută unsprezece ani sunt prea puțini să-i fi petrecut în mijlocul vostru – acesta este SFÂRȘITUL. Plec. Vă părăsesc chiar ACUM. ADIO!

Coborî de pe scaun și dispăru. O lumină orbitoare scăpără, făcându-i pe oaspeți să închidă, brusc, ochii. Când îi

redeschiseră, Bilbo nu se zărea nicăieri. O sută patruzeci și patru de hobbiți uluiți se uitau cu gurile căscate. Bătrânul Odo Proudfoot își coborî etichetele de pe masă și le izbi de pământ. Se lăsă o tăcere grea, până când, după câteva răsufări adânci, toți cei din neamurile Baggins, Boffin, Took, Brandybuck, Grubb, Chubb, Burrows, Bolger, Bracegirdle, Brockhouse, Goodbody, Hornblower și Proudfoot începură să vorbească deodată și în aceeași clipă.

Părerea unanimă era aceea că gluma era de prost-gust, drept care trebuiau aduse și mai multă mâncare și băutură pentru a-i scoate pe musafiri din starea de șoc și iritare.

– E ținut, întotdeauna am spus asta, ziceau mai mulți dintre ei.

Chiar și cei din familia Took (cu câteva excepții) considerau că Bilbo avea o purtare nelalocul ei. Deocamdată, majoritatea erau convingși că dispariția lui nu era nimic altceva decât o glumă proastă.

Dar bătrânul Rory Brandybuck avea oarecare îndoieli. Nici vârsta și nici masa copioasă nu-i încețoșaseră rațiunea, astfel că se adresă nurorii lui, Esmeralda:

– E ceva necurat în povestea asta, draga mea! Eu cred că nebunu' de Baggins a șters-o din nou. Bătrân prost și nebun. Dar de ce să ne facem griji? N-a luat cu el bunătățile.

Și-i strigă lui Frodo să mai trimită vinul și în direcția lui.

Frodo era singurul dintre cei prezenți care nu spusese nimic. O vreme, șezuse în tăcere lângă scaunul gol al lui Bilbo, refuzând să asculte comentariile și întrebările. Bineînțeles că-i plăcuse gluma, deși știa despre ce era vorba. Îi venise greu să-și stăpânească râsul în fața surprinderii indignate a oaspeților. Dar în același timp se simțea profund tulburat: de-abia acum își dădea seama că-l iubea foarte mult pe bătrânul hobbit. Cei mai mulți musafiri continuau să mănânce, să bea și să discute despre bizareriile lui Bilbo Baggins, cele noi și cele vechi, dar cei din familia Sackville-Baggins pleaseră deja furioși. Frodo nu mai voia să aibă nimic de-a

face cu petrecerea. Dădu ordin să fie adus și mai mult vin; apoi se ridică, își goli paharul în sănătatea lui Bilbo, însă fără s-o spună, și se furișă afară din pavilion.

Cât despre Bilbo Baggins, chiar în timp ce-și rostea discursul, pipăia inelul de aur din buzunar: inelul lui vrăjit, asupra căruia păstrase taina atâția ani. Coborând de pe scaun, și l-a strecurat pe deget și din acel moment nici un hobbit nu l-a mai văzut vreodată în Hobbiton.

Se întoarse iute la vizuina lui și, câteva clipe, se opri zămbind să asculte la zarva din pavilion și la zvonurile de veselie ce răsunau în alte părți ale pajiștii. Apoi intră. Își scoase hainele de petrecere, împături și înveli în foiță de hârtie vesta de mătase brodată și o puse bine. Se îmbrăcă în niște veșminte vechi și ponosite, iar în jurul taliei își încinse un brâu de piele, vechi și el. De acesta prinse o sabie scurtă băgată într-o teacă de piele neagră și crăpată. Descuie un sarter ce mirosea a camfor și dinăuntru scoase o manta veche și o glugă. Fuseseră ținute încuiate, ca și cum ar fi fost ceva de mare preț, dar erau atât de peticite și decolorate de vreme, încât culoarea lor inițială cu greu mai putea fi deslușită; se prea poate să fi fost un verde-închis. Erau cam prea mari pentru el. Apoi se duse în camera lui de lucru și dintr-un cufăr de fier scoase ceva învelit în niște cârpe vechi, precum și un manuscris legat în piele; pe lângă acestea, scoase și un plic voluminos. Manuscrisul și plicul le puse peste lucrurile ce aproape umpleau un sac greu, pregătit dinainte. În plic strecură inelul și lanțul subțire de care era legat, apoi îl sigilă și scrise pe el numele lui Frodo. Întâi așeză plicul la vedere pe polița șemineului, dar brusc se răzgândi și îl îndesă în buzunar. În aceeași clipă, ușa se deschise și Gandalf intră repede în încăpere.

– Bună! îl salută Bilbo. Mă întrebam dacă o să mai apari.

– Mă bucur să te găsec vizibil, răspunse vrăjitorul, așezându-se pe un scaun, voiam să te prind ca să mai schimbăm

câteva ultime vorbe. Îmi închipui că ai sentimentul că totul s-a petrecut minunat și întocmai cum ai plănuit?

– Da, așa cred, spuse Bilbo. Deși străfulgerarea aceea a fost neașteptată; m-a speriat pe mine, darămite pe ceilalți. A fost mâna ta la mijloc, nu-i așa?

– Întocmai. Ai făcut un lucru înțelept că ai păstrat taina inelului aceuia atâția ani, iar eu am considerat că era nevoie să le ofer oaspeților tăi ceva în plus, care să explice dispariția ta bruscă.

– Și să-mi strice mie gluma. Ești un băgăreț bătrân, te amesteci unde nu-ți fierbe oala, izbucni Bilbo în răs, dar presupun că știi mai bine, ca întotdeauna.

– Știu... atunci când trebuie să știu. Dar nu prea sunt sigur de toată povestea asta. Acum s-a isprăvit. Ți-ai făcut șotia, ți-ai băgat în sperieți sau ți-ai jignit aproape toate rudele și i-ai dat întregului Comitat subiect de bârfă pentru nouă zile sau mai degrabă nouăzeci și nouă. Vrei să continui?

– Da. Simt că am nevoie de odihnă, o odihnă foarte lungă, așa cum ți-am mai spus. Poate o odihnă eternă: nu cred că am să mă mai întorc. De fapt, nici nu am de gând, am aranjat totul. Sunt bătrân, Gandalf. Nu o arăt, dar încep s-o simt în străfundul inimii. *Bine conservat*, chiar așa! pufni el disprețuitor. Știi, mă simt subțire, parc-aș fi *întins*, dacă mă înțelegi ce vreau să spun: ca untul întins pe o felie prea mare de pâine. Și nu e bine. Am nevoie de o schimbare sau de nu știu ce.

Gandalf îl scrută curios.

– Așa e, nu pare să fie bine, spuse el gânditor. Așa e, până la urmă cred că planul tău este poate cel mai bun.

– Ce-o fi o fi, eu oricum sunt hotărât. Vreau să văd din nou munții, Gandalf – *munții*; și apoi să găsec un loc unde să mă pot *odihni*. În liniște și pace, fără toate rubedeniile astea care să tragă cu ochiul și fără șirul de musafiri afurisiți care parcă-s atârnați de clopotul de la intrare. Poate găsec un loc unde să-mi pot isprăvi cartea. M-am gândit la o